

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**



**ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ  
АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ  
ЗЛОЧИНІВ**

**Матеріали круглого столу  
21 лютого 2024 року**



**Одеса  
ОДУВС  
2024**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ  
АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ  
ЗЛОЧИНІВ**

**Матеріали  
круглого столу  
21 лютого 2024 року**

ОДЕСА  
2024

УДК 343.57(477)

П 54

### **Оргкомітет круглого столу**

**Швець Д.В.**, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент

**Корнієнко М.В.**, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор

**Тетерятник Г.К.**, завідувач кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор

**Лісніченко Д.В.**, доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент

**Мудрецька Г.В.**, доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

П 54 **Процесуальні та криміналістичні аспекти розслідування  
восьмих злочинів:** матеріали круглого столу, м. Одеса, 21 лютого  
2024 р. - Одеса: ОДУВС, 2024. – 216 с.

© Автори, 2024

© ОДУВС, 2024

## **ДОПИТ НЕПОВНОЛІТНЬОГО, ЩО ВЧИНИВ КОРИСЛИВИЙ ЗЛОЧИН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ**

**Деренько О.І.,**  
аспірантка докторантури та аспірантури  
Одеського державного університету  
внутрішніх справ

Воєнний стан в Україні, безумовно змінює характер злочинності серед населення. Не є виключенням й вчинення корисливих злочинів серед неповнолітніх. Актуальність даної теми в першу чергу обумовлена тим, що її учасниками є діти. Під час війни неповнолітні піддаються травматичним процесам. Довготривалі негативні події, що відбуваються в країні зумовлюють постійний тривожний розлад. Разом з тим, втрата доходу батьків, проживання на тимчасово окупованій території, порушення звичного способу життя, обмеження можливостей щодо базових, соціальних потреб та багато інших чинників впливають на вчинення корисливих кримінальних правопорушень.

У п.12.ч.1 ст.3 КПК України визначено, що «неповнолітня особа - малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років» [1].

Злочинність неповнолітніх – це чутливий індикатор, що реагує на всі позитивні та негативні зміни як у державі, так і у суспільстві [2]. Дійсно, ця категорія осіб дуже швидко піддається діджиталізації інформаційних мереж, яка внаслідок науково-технічного прогресу відкриває для дітей можливості доступу до формування негативних установок, втягнення у злочинну діяльність. Тим більше, під час воєнного стану можливостей та мотивів вчинити корисливий злочин для неповнолітніх є значно більше.

Очевидно, що проведення слідчих (розшукових) дій відносно такої особливої категорії осіб є вкрай відповідальною та потребує своєї підготовки. Так, наприклад, важливим питанням є збалансований підхід між проведенням процесуальних дій та одночасним забезпеченням

неповнолітньому соціальних, психологічних та інших гарантій. Психологічний відбиток, який нанесла війна яскраво відображається у діяннях неповнолітніх. Зокрема, допит можна вважати одним із проблемних процесуальних стадій та потребує вдосконалення тактики та методики підготовки. Це та форма спілкування, що під час вдалого планування та вибору тактики проведення допиту надає слідчому чи оперативному працівникові отримати найбільш вагому та важливу інформацію для швидкого та ефективного розслідування злочину.

Як вважає А.Ю. Борох та М.В. Костенко, розпочинаючи допит, необхідно налагодити з неповнолітнім психологічний контакт. При цьому, доцільно враховувати наступне: спілкування з сором'язливими дітьми, які важко вступають в контакт не слід починати з прямого звернення до них, краще починати розмову з супроводжуючою її особою, поступово залучаючи в розмову і дитину; для того, щоб залучитися підтримкою дитини, необхідно зберігати природність поведінки; коли контакт з дитиною не налагоджується, можна вдатися до прийому, заснованого на численних спостереженнях психологів, про те, що діти часто цікавляться людьми, які не звертають на них уваги, і, звикнувши до їхньої присутності, самі починають намагатися вступити з ними в спілкування [3]. На нашу думку, під час підготовки до допиту неповнолітнього, що вчинив корисливий злочин, варто врахувати і чинники, які б могли вплинути на неповнолітнього під час окупації. Зокрема, слідчому, який проводить допит варто забезпечити неповнолітньому базове відчуття безпеки та контролю над власним життям. Також, слідчому необхідно визначити до початку допиту:

- чи був неповнолітній свідком або учасником інших подій, пов'язаних з війною?
- чи був неповнолітній втягнутий у корисливу злочинність (ким був втягнутий чи яким чином)?
- чи було вчинено насильство над неповнолітнім?
- чи була розлука з батьками, рідними?
- чи переїжджав неповнолітній у інший регіон?
- чи втратив неповнолітній житло?
- чи має неповнолітній відчуття впевненості?
- чи потребує неповнолітній медичної допомоги?
- чи особа потребує психологічної допомоги на теперішній час? та інше.

Специфічними тактичними прийомами, що можуть застосовуватися в ході проведення допитів неповнолітніх, є: роз'яснення важливості повідомлення правдивих показань; демонстрація поінформованості про обставини життя допитуваного, його потреби, інтереси; роз'яснення сутності та значення пред'явлених і оголошених матеріалів; роз'яснення неправильно зайнятої позиції [4]. Однак, ці рекомендації не є вичерпними.

Сучасний стан в країні потребує якісно нових підходів до вирішення питань щодо попередження, запобігання та розслідування корисливих злочинів неповнолітніх під час воєнного стану. А проведення слідчих (розшукових) дій відносно неповнолітніх, які вчинили корисливий злочин, потребують модифікації, з урахуванням аспектів, що могли вплинути на особистість неповнолітнього під час воєнного стану.

Незважаючи на воєнний стан, правова система країни продовжує функціонувати. Так, миттєвою реакцією щодо попередження росту корисливих злочинів можна вважати Закон України від 07 березня 2022 року «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство». Так, окремі статті були доповнені словосполученням «вчинені в умовах воєнного стану» [5]. Однак, висвітлення проблемних питань щодо вчинення корисливих злочинів серед неповнолітніх у воєнний період залишається не вивченим належним чином та потребує комплексного дослідження.

Воєнний стан, на жаль, в Україні ще продовжується, тож обумовлює необхідність системного внесення змін до кримінального процесуального законодавства, адже трансформація злочинності щоденно набуває нового характеру. Вдосконалення методичних рекомендацій та розробка сучасних ефективних методик щодо протидії та розслідування корисливої злочинності неповнолітніми, зокрема, тактики проведення слідчих (розшукових) дій є нагальною потребою сьогодення.

### Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Чекмарьова І.М. Індивідуальне запобігання у системі запобігання злочинності неповнолітніх. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 185. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c15b5bc4-c38b-41f0-b813-492d5c342db9/content>.
3. Борох А.Ю. Костенко М.В. Психологія допиту неповнолітніх свідків. Збірник наукових праць з актуальних проблем економіки: матеріали науково-практичної конференції Миколаїв, 2019. С. 135-138.
4. Щодо використання тактичних прийомів у процесі проведення допиту неповнолітньої особи. Волик Л.В. Калаєнова О.Д. Актуальні аспекти криміналістичного та психологічного забезпечення правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану, м. Одеса, 31 травня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 21-24. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6a0fe242-8054-4d2f-8736-2ddc2b1b960a/content>.

Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» № 2117-IX від 03 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text>.

## ЗМІСТ

<b>Агаркова О. І.</b> ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ НА ТЕРИТОРІЯХ ПРОВЕДЕННЯ АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	3
<b>Албул С. В.</b> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ .....	6
<b>Андрєєв І.П.</b> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	11
<b>Бакулін Д.О.</b> ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ, ПОВ'ЯЗАНІ ЗІ СТРОКАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ .....	15
<b>Бугай М.В.</b> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ СПІЛЬНОГО ДОСТУПУ ДО ВІДЕО НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....	19
<b>Волошанівська Т. В.</b> СИСТЕМА ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НІМЕЧЧИНИ ТА США: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ .....	22
<b>Глян Т.</b> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....	25
<b>Гурін О. Ю.</b> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ЩОДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....	28
<b>Денищук Д.Є.</b> ДОКУМЕНТУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ .....	31
<b>Деренько О.І.</b> ДОПИТ НЕПОВНОЛІТНЬОГО, ЩО ВЧИНИВ КОРИСЛИВИЙ ЗЛОЧИН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	36